

Healing architecture vereist integrale benadering

Het ontwerpen van gezonde gebouwen voor de gezondheidszorg; daarin heeft EGM architecten zich gespecialiseerd. Maar wat maakt zorgarchitectuur nu tot de 'healing architecture' die het welbevinden van de patiënt ondersteunt en soms bevordert? Aan de hand van enkele recente zorgprojecten vond EGM het antwoord op deze vraag: healing architecture is geen sausje, maar vraagt om een geïntegreerde benadering.

Om healing environments te ontwerpen en daar koploper in te blijven, is het zaak relevante vragen te stellen aan gebruikers en het onderzoek naar deze vorm van architectuur toe te passen. Dan wordt meteen duidelijk wat er nodig is om een omgeving te creëren waarin mensen zich prettig voelen en kan men toetsen of de veelal intuïtieve benadering ook klopt met de onderzoeksresultaten.

Hoewel healing environments patiënten niet genezen, beïnvloeden ze beslist hun welzijn ten goede, zo toont het gezaghebbende Amerikaanse tijdschrift HERD (Health Environments Research & Design) Journal aan. Een aantal jaren geleden nam Denemarken deze denkrichting over en boden de universiteiten researchprogramma's aan. In Nederland is men, ondanks het beperkte onderzoek hier, overtuigd van het belang van deze benadering. Daarom gaan medewerkers van EGM onder andere het Amerikaanse EDAC (Evidence Based Design Accreditation & Certification) programma volgen en wil het bureau betrokken zijn bij een vertaling hiervan naar de specifieke Nederlandse situatie.

Opdrachtgevers verwachten van architectenbureaus, kwaliteit en expertise. Niet alleen moet een gebouw er goed uitzien en voldoen aan alle eisen, het gaat de laatste jaren steeds vaker om een totaal plaatje waar ook duurzaam bouwen én de exploita-

tie onder vallen. Het tijdens het ontwerp- en bouwproces inhuren van externe specialisten, versnipperd deze processen volgens EGM teveel. Inbreng van bijvoorbeeld een psycholoog werkt alleen maar verrijkend als deze vanaf het begin betrokken is bij het bouwproces en als er nog voldoende budget toegewezen kan worden. Vooral omdat het ontwerpen van een healing environment geen sausje is dat je uitgiet, een lijstje met criteria dat je afvinkt, maar een van aanvang af geïntegreerde benadering. Een benadering die van bestuurders van zorginstellingen vraagt om niet een te strikte scheiding te hanteren tussen het bouw- en exploitatie budget. En misschien wel extra investeringen vraagt, maar die verdienen zich in enkele jaren terug. Denk aan de tevredenheid van cliënten, het goede imago van de instelling en de hogere turn-over van patiënten.

Meest recent voorbeeld van healing architecture is de nieuwbouw van het Erasmus MC in Rotterdam waar het zeer betrokken bestuur samenwerkt met Amerikaanse specialisten. In dit ziekenhuis zullen straks alleen eenbedskamers zijn. Een opzet waardoor er beter gecontroleerd kan worden op infecties, maar die vooral bijdraagt aan de communicatie tussen de patiënt en de arts en voor rust en privacy zorgt. Ook in verpleeghuis Boswijk, gelegen in een park bij Den Bosch, was het bestuur nauw betrokken bij het ontwerpproces. EGM ontwierp een 'dorp'

Tekst: Nicole Ekama
Foto's: Everet van Reijswoud, EGM Architecten

Veel daglicht in jeugdpsychiatrisch centrum de Mark

Eénbedskamer met zicht op het groen ingerichte dak van het nieuwe Erasmus MC

van twaalf laagbouw gebouwen, allen gekoppeld aan een centrale straat. Door tal van voorzieningen ervaren de bewoners deze ook als een echte straat – ze trekken er zelfs hun jas voor aan! Doordat de kamers van de bewoners zich op de begane grond bevinden, is er optimaal contact met de rustgevende en prikkelarme omgeving. In het Jeugdpsychiatrisch centrum De Mark in Breda was vooral de privacy van de kwetsbare kinderen uitgangspunt bij het ontwerp. Vandaar dat hun ruimtes niet in directe verbinding staan met de meer openbare behandelafdeling. De kinderen zijn deel van een familieachtige groep, maar kunnen zich ook terugtrekken in hun eigen, veilige kamer. Het zorgvuldig ontworpen groen rondom zorgt voor extra privacy.

Evidence Based, dat is het credo waarmee EGM koploper kan blijven in het ontwerpen van zorggebouwen waarin beleving en welzijn centraal staan. Het belang van een integrale benadering als uitgangspunt is meer dan een overtuiging: the proof is in the pudding.

Duurzaam

Veel van de voorwaarden voor duurzaam bouwen lijken op die van healing architecture. Frisse lucht bijvoorbeeld en zicht op natuur werken aantoonbaar positief evenals het voorkomen van geluidshinder, zoals gesprekken van je medepatiënten. Daarom, en om privacyredenen zijn persoonlijke ruimtes en eenpersoonskamers zo belangrijk. Andere criteria zijn routing en structuur, daglicht, comfort, kunst en interieur, contact met natuur. Criteria die EGM in al zijn zorgprojecten integreert.

■ Een veilige, familieachtige omgeving in Jeugdpsychiatrisch centrum De Mark

De bewoners van verpleeghuis Boswijk ervaren een optimaal contact met de groene omgeving

